

stvar stoji zdaj tako-le: Po dovoljenji ministerstva se ima Savina v 10 letih vravnati in stroški so preračunani na 100.000 gld. Od teh stroškov prevzame država, oziroma fond za vodne stavbe 40.000 gld., na leto 4000 gld., ako prevzame deželni fond 2 petinki, eno petinko pa okraji in srenje ob pobrezjih. Dež. odbor se s tem sklada in pripravlja posebno postavo za to. — Ko bi Slovenci imeli svoj dež. odbor, bi že zdavno pri Savini isto bili storili, kar so Nemci pri vravnanju Anize.

Štajerski dež. zbor.

III. Seja 28. nov. 1873. — Volilo se je več odborov, zmed katerih je za nas posebno važen odbor za srenjske zadeve, v kterega so bili voljeni: Seidl, baron Konrad, Wanisch, Čok, dr. Michel, dr. Srnec, dr. Portugal, Janežič in Brandstetter.

Spodnji Štajerci se torej ne moremo pritoževati, da nismo bili v tem odboru dovolj zastopani. Čudimo se le, da niso ne enega konservativnega moža zadeli.

Na predlog dra. Dominkuša sklene zbor, da se sme vsak poslanec sej tega odbora udeležiti. Tako bo lažje pozvedeti, kateri so se kaj za dobre spremembe srenjske postave potezali. — Poročilo dež. odbora: ktere okr. ceste da naj veljajo za naprej kot deželne ceste in ktere dež. oblastnije da jih naj v skrb vzamejo — se izroči posebnemu odboru, ki se je takoj volil. Dež. odbor se je po sklepu dež. zbora dne 22. nov. 1872 marljivo pečal z okrajnimi cestami I. reda ter prišel do tega: da so nekatere v srednjem stanu, z večine pa slabe, in nekatere celo za nič, da se brez nevarnosti ni mogoče po njih voziti. Dolge besede kratek zapopadek je: da okr. zastopi (46 jih je) niti dovolj denarja, niti izurjenih ljudi nimajo, da bi zamogli ceste prav narejati in v dobrem stanu ohraniti. Tudi s cestnimi komisariji si odbor ni mogel pomagati, ker jih nihčér ne posluša. Dež. odbor je na prošnje raznih okrajnih zastopov l. 1872 dal 110.774 gld., l. 1873 pa 109.411 gld. pomoči, vrh tega še 7 okrajem 18.800 gld. stavbine priklade, in — vse je bilo škoro zastonj! Pri tem se vendar moramo vprašati: Čemu so neki okr. zastopi, če pglavitne reči, s katero imajo opraviti, in ktera toliko denarjev požre, oskrbovati ne morejo! — Dež. odbor zdaj predlaga, da nekatere okr. ceste I. reda, ki so po svoji legi in po živahnem prometu na njih posebno važne, veljajo za naprej kot deželne ceste, kar bo dež. odbor še le preiskal in določil. Dežela prevzame ves strošek in vso skrb za te ceste, vpelje se cestnina, srenjam in okrajem se bo pa proti povrnilu naročalo, kaj in kako da imajo pri popravah teh cest sodelovati. — Tako se kaže tudi pri tej stvari, da je hvalisana avtonomija v mislih sicer

lepa reč, dasi prav draga, v dejanji pa male ali nobene vrednosti.

Sklenjeni računi zemljišne odveze za l. 1872 in proračun za l. 1874 se izroči finančnemu odseku v pretres.

Predlog d. o., da se srenji Weiz plačanje l. 1871 posojenih 4800 gld. prizanese in kot dež. priklad za cestne stroške prepíše, se izroči cestninskemu odboru.

Ravno tako predlog d. o., da se Breškemu okraju prizanese povrnitev 4681 gld. 36 kr., ki jih je prejel od dež. odbora za okr. cesto do železniške postaje. Poprava te ceste je stala 10.831 gld., dež. odbor je na prošnjo okr. zastopa v gotovini posodil 5481 gld. 36 kr. in bi bil tudi še ostanek posodil in tako ves strošek za cesto plačal, ko bi bil mogel okr. zastop vsaj v obrokih vrniti posojilo. Pa komaj 800 gld. se je iz tretjine okr. priklade pri davkariji dalo poloviti; okr. zastop je prosil, da se okraju za doplačanje dolgá prizanese, ker je okraj večno v denarni stiski ter ne zmaga niti svojih navadnih stroškov, iz druge strani pa spada ta cesta k „železniškim privoznim cestam“, za ktere po postavi od 16. okt. 1869 dve tretjini stroškov dežela nositi mora (tedaj bi za to cesto bila morala dež. blagajnica trpeti 7221 gld. 14 kr.). Gledé na vse to predlaga torej dež. odbor, da se ostanek posojenega zneska okraju zbriše.

Predlog d. o., da se deželnim uradnikom plače zvišajo (blizo za 20.000 gld.) se izroči fin. odseku; predlog povišati plačo ravnateljem in profesorjem dež. srednjih šol se izroči naučnemu odseku. Dozdaj so imeli po 800 gld. s petletno priklado 200 gld. do 25. leta službe; ravnatelji tudi prosto stanovanje. Ker je pa drž. zbor letos m. aprila profesorjem na drž. srednjih šolah plačo na 1000 gld. povišal in dvojno priklado — službeno in petletno — jim odločil, predlaga d. o., da se tudi deželnim profesorjem v isti meri plače zboljšajo. — Šolski sluge imajo — razen drugih prihodkov — 320 gld., tedaj toliko kakor navadni župniki!

Predlog d. o., da se srenji sv. Lovrenca v muriškem dolu podari 1600 gld. za popravo srenjskih, letos po plohi poškodovanih cest, se izroči cestninskemu odboru.

O vseh teh rečeh se sklepa pozneje, tukaj smo jih pa popisali, ker bi sicer poročilo prav tako pusto bilo kakor je bila ta seja.

IV. Seja 4. dec. Dež. glavar poroča in poslanci poslušajo stojé poročilo, kako da je deputacija dež. zbora na Dunaji sprejeta bila. Po nagovoru dež. glavarja so odgovorili cesar: „Vošila k 25letnici mojega vladarstva in zagotovila zveste udanosti, ktera mi v imenu Moje štajerske knježevine izrekate, mojemu sreću dobro denejo. Bodite preverjeni, da mi je blagor lepe dežele, v čije gorah tako rad bivam, in ktera je vselej moji cesarski rodovini in državi zvesta bila, posebno pri sreću, in sporo-

čite dež. zboru moj pozdrav in mojo hvalo za izrečeno udanost.“ — Na prošnjo dež. glavarja so svitli cesar tudi dovolili, da se ustanova štipendij za učence državnih in deželnih srednjih šol po Njih imenu „Franc Jožefova ustanova“ imenoviti sme, ter so pri tej priliki še posebno pohvalili dež. zbor, ki na vso moč na šolski pospeh dela.

Vse to dež. zbor z veseljem in „pravo“-klicji zasliši.

Predloženih bilo je mnogo peticij, med temi 11 za povišanje učiteljskih plač, ena tudi od društva za olepšavo graškega mesta, da bi dež. zbor dovolil Gradčanom, kar še menjka za stavljenje spominka nadvojvodi Joanu! — Opomniti moramo, da niti slovenski učitelji, niti slovenski dijaki niso beračili za pomoč pri dež. zboru.

Mariborsko in ljutomersko vinorejsko društvo prosite, da se na mariborski vinorejski šoli ustanovi služba zvedenca v vinoreji. Po naših mislih celó nepotreben strošek; radovedni smo, kaj bo odbor o tem nasvetoval?

Poslanec Bärenfeind stavi vprašanje do vlade, kako da je s c. k. uradniki, ki so gospodarski svetovalci pri denarnih družtvih. — Gledé banke „Slovenije“ se je vladi silno mudilo, prepovedati vsem c. k. uradnikóm biti opravnikom pri njej. Interpelacija vrlega Bärenfeinda kaže, da je vlada gledé drugih društev bolj prizanesljiva. — Poslanec dr. Heilsberg stavi do vlade vprašanje gledé vravnave zemljišnega davka.

Poslanec Syz podpira svoj predlog zastran železnic iz Dunaja—Novi, od Knittelfelda—Zaprešič, in one na Solnograško. Predlog se izroči finanč. odseku. Sprejme se predlog Čoka in tovarišev, da se preuredba družinskega reda izroči posebnemu odboru 5 udov iz vse zbornice in da odbor še v tem zasedanji o tej stvari poroča. Poročilo deželnega odbora o spremembi postave za mestjanske šole se izroči naučnemu odboru. Dež. odbor nasvetuje poleg drugih nebitstvenih sprememb, da se število učiteljev od 4 na 5 pomnoži in — plača od 800 na 1000 gld. poviša razun tega, da že imajo pravico do petletne doklade od 100 gld., ravnatelj pa prosto stanovanje in letne opravilne priklade od 200 gld. — Oj „Gospodar“, zakaj nisi ti rajši — šolmešter postal!

Predlog dež. odbora, da se za poprave poslopij pri dež. kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradci 9000 gld. dovoli in dež. odbor pooblasti, da se zastran vzdržanja te šole z vlado pogovori, se izroči posebnemu odboru 7 udov.

Gledé vravnave cestnin pri deželnih cestah še stvar ni do konca izpeljana, se torej cestninskemu odboru odstopi.

(Konec in nadaljevanje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Turška goveja kuga.

Hud sovražnik se je pritepel v našo lepo slovensko domovino. Turška goveja kuga se je vnela v Ptujskem okraju. Naj torej „Gospodar“ slovenskemu ljudstvu v poduk pové, kaj cesarske postave zastran živinske kuge velevajo. Tih postav se je treba natančno držati, da se dežela in posamezni okraji branijo strašne uime, ki lahko blagostanje celih okrajev v kratkem času na nič dene. —

Naj imenitnejše naredbe cesarske postave zoper Turško govejo kugo od 29. junija l. 1868.

Kaj je storiti, kdar se je goveja kuga vnela?

Zastran okužene kmetije ali pristave.

Po §. 22 se mora kužna živina pobiti.

Vsa kužna goveda, kakor tudi vsa goveda, ki so bila s kužnimi na eni in isti pristavi ali v istem hlevu, ali so sicer bile z njimi v neposrednji ali posrednji dotiki, treba je pod nadgledom komisije zastran kuge postavljene, brez odloga pobiti.

Kde in kako zakopati mrcino (mrhovino)?

Živali, ki so za govejo kugo poginile, ali kakor bolne ubite bile, se morajo na mestu, ktero komisija zastran kuge postavljena odloči, celoma, ne odvzema nikakega dela živalskega trupla, še s čevljev globoko zakopati, in take jame se smejo še le, ko preteče primerno število let, in samo s posebnim dovoljenjem politične okrajne gosposke, zopet odpreti.

Če je bilo živinče le kakor sumljivo pobito, pa je zdravnik potlej spoznal, da je bilo zdravo, sme se, če komisija to dopusti, meso od njega povžiti.

Kako delati s kožami?

Samo pri takih živalih, ki se pobijejo, ker so sumljive, da imajo kugo, pa se pri pobijanju najdejo popolnoma zdrave, dopuščeno je, kože pod skrbjo živinskega zdravnika razkužiti ali očistiti, sicer se pa koža s prerezami pokazi, da ni za rabo, in z mrhovino vred zagrebe.

Pristavo ali kmetijo je treba zapreti.

Pristava ali kmetija, v katerih so ali so bile kužne ali s kužnimi v dotiki bivše živali, mora se po zapriseženih čuvajih ali vojaki zapreti in zaznamovati s tablo, ki nosi napis: „Goveja kuga.“

Brez dovoljenja komisije se ne smé: nikakoršna reč iz okužene kmetije odnesti; ne sme nihče stopiti va njo razun njenih prebivalcev; ne sme noben prebivalec tiste kmetije ali pristave sniti se (v dotiko priti) z drugimi prebivalci tistega kraja, razun pod določbami, ki jih postavi komisija.